

במהלך אחת עשרה השנים שחלפו מאז פורסמה המהדורה השניה של חוברת זו (בשנת תשמ"ב) פרסמו רבנים, ששימשו ושמשמשים עדיין ברבנות, את דעתם מי בעד ומי נגד שירות בנות בצה"ל ושירות בנות במסגרת השירות הלאומי.

הרב שלמה גורן

הרב שלמה גורן השיב, בשנה האחרונה לכהונתו כרב הראשי לישראל, לפנייה של תלמידת תיכון דתי, כי לדעתו כל בת המדגישה שביכולתה להתמודד עם הקשיים, מבחינת אורח החיים הדתי, הכרוכים בשירות הצבאי, רשאית להתגייס לצה"ל, רצוי ליחידה דתית.

מן הראוי להדגיש, שהרב המשיב לא הכיר את השואלת וכי תשובתו, גם על פי ניסוחה, אינה מיועדת לשואלת בלבד אלא לכלל ציבור הבנות הדתיות.

להלן מכתבה של השואלת ותשובתו של הרב ש' גורן:

טבת תשמ"ז

לכבוד

הרב שלמה גורן
הרב הראשי לישראל

לכבוד הרב האלום והכריזם,

זו נורה בת 17, תלמידי תיכון דתי בתל-אביב. בקרוק מאוב
יהא עלי לקבל אית ההיטלות המכריזים בקשר עם שרות צבאי או שרות
לאומי, ואני מתלבטת קצת - ביחוד בנושא ההלכותי.

ברצוני לקבל תשובה לשאלתי: האם איתר לשירת בלבא? האם איתר
לשירת במטרת ה... אורית-חיות" של צה"ל והמתקן לתיבות תינית האשר
התיק, אהיה מטעית דתית? האם, כפי שמוענת אחדית מחברותי -
עלי לא לשירת אפילו "שירת לאומי"?

הבסיס מציקה לי מאוב: אני מכשעצמי בטוחה ביכולתי
הדתית, ומזוונות עקרונות לשירת במטרת הצבאית. אבל אונני יודעת
אם הדבה איתר אליהם ההלכה, ואל-כן אני הניע לכבוד הרב.
מאתר וקרוב מאוב יחול המועד שבו עלי לקבל אור
ההיטלות המכריזים, אודה מאוב על תשובה מהירה

בתורה,



הרבנות הראשית לישראל
לשכת הרב הראשי
ירושלים

ס"ז בסבת תשמ"ב

11 בינואר 1982

שא"י (1) - 9/82

לכבוד

השלום והברכה |

הנבי מאשר קבלת מכתבך מיום ט' בסבת תשמ"ב, אל כב' הרב הראשי לישראל,
מרן הרב שלמה גורן שליט"א.

כב' הרב הראשי לישראל הבע בזמנו כי כל בת דתית המרגישה כי ערכי הדת
סספגה נביתה ונבית הספר חזקים דיים, יכולה להתגייס ולשרת בצה"ל ורצוי ביחידה
דתית, אם נתן.

נמדה ואינה חשה עצמה מספיק חזקה לעמוד בפני השרות הצנאי, הרי היא יכולה
לשרת במסגרת השרות הלאומי בקרבת מקום מגוריה.

נכבוד רב,

זלמן קויסנר

מזכיר אישי לרב הראשי

ל י ש ר א ל

הרב או המזכיר?

תשובתו של הרב גורן נחתמה על-ידי מזכירו האישי מר זלמן קויטנר. גם תשובתו של הרב הראשי א' י' אונטרמן זצ"ל, שקדם לו, שפורסמה בשנת תשל"א (לעיל עמ' ו'-ח') נחתמה על-ידי מזכירו האישי, מר אברהם בידרמן. עובדות אלו עוררו את המתנגדים לשירות בנות דתיות בצה"ל לטעון, שהמשיבים בשני המקרים אינם הרבנים הראשיים, שאליהם פנו השואלות, אלא מזכיריהם. בדרך זו בקשו לבטל את ערכן של התשובות, שהקשו על פעילותם נגד שירות בנות בצה"ל. גם העובדה, שמתחת לחתימתו של המזכיר כתוב המשפט "בשם מרן הרב הראשי שליט"א" לא עמדה לו לרב אונטרמן המנוח, והטוענים עשו אותו ואת הרב גורן, יבדל לחיים ארוכים, כחומר ביד מזכיריהם האישיים תוך התעלמות מהפגיעה החמורה בכבודם.

כדי לקבל הבהרה מדויקת ומוסמכת בדבר הסמכויות המוקנות למזכיר האישי של רב ראשי, על מעמדו בתחום הפסיקה ועל היחסים בינו ובין הרב אותו הוא משרת, פניתי אל הרב פרופ' ראובן בונפיל, שבשעתו היה מזכירו האישי של הרב ניסים זצ"ל, הראשון לציון, הרב הראשי הספרדי. להלן מכתבי אל הרב בונפיל ותשובתו:

נאמני תורה ועבודה

המזכירות הארצית

ירושלים, ת.ד. 14177

ב"ה, פ"ז בכסלו תשמ"ה

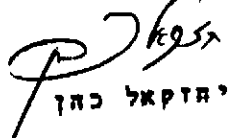
לכבוד
הרב ראובן בונפיל
רח' בן ציון 22
ירושלים

רב נכבד,

בידי מכחבים בשאלת שרות בנות בצה"ל הכתובים על נייר רשמי של רבנים ראשיים והחתומים ע"י מזכיריהם האישיים. מכיון ששטח מזכיר אישי לרב הראשי, הראשון לציון, הרב יצחק ניסים זצ"ל, אודה לך אם תואיל להכיר לי את הנוהל המקובל של חשבות בכתב של רבנים ראשיים לפונים אליהם בכתב, זאת על סמך נסיונך האישי.

במיוחד אני מבקש לדעת אם יתכן, שמזכיר אישי של רב ראשי יכתוב מכתב בשם הרב ועל נייר רשמי של הרב, שלא על פי הוראת הרב ומפיו?

בתודה וכבוד רב,


ד"ר יצחק כהן

ראובן בונפיל

דא' בטבת תשמ"ה
4 בינואר 1985

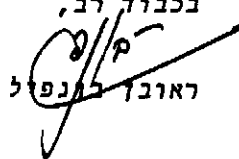
לכבוד
ד"ר יחזקאל כהן
המזכירות הארצית של נאמני תורה ועבודה
ת.ד. 14177
ירושלים

שלום רב,

אני משיב למכתבך מיום ט"ז בכסלו ש"ז.

כמובן מאליו, הרבנים הראשיים עמוסים בעיסוקים בנושאים רבי-חשיבות ואין זה אפשרי שיומנעו מלהזדקק בשירותיהם של מזכיריהם האישיים לניסוח תשובות לפניות הרבות של הפונים אליהם. לפי מיטב הבנתי וידיעתי ההנחה היסודית שעל-פיה ממלא מנהל לשכה את תפקידו כיאות היא, שכל היוצא בחתימת ידו בתוקף תפקידו הוא על דעת הרב הראשי, או על כל פנים אינו עומד בסתירה עם דעתו של הרב.

עם זאת, הייתי מסייג את האמור לעיל באשר לתחום מוגדר אחד, והוא תחום הפסיקה ההלכתית. לפי הבנתי את התפקיד ולפי נסיוני האישי, אין להעלות על הדעת שמנהל לשכתו של הרב הראשי ישיב תשובות שהן בגדר פסק הלכה, בלי שניסוח התשובה יאושר על ידי הרב עצמו. הרי הפונים אל הרב הראשי אינם פונים אלא אליו ואת הוראתו הם מבקשים. תשובה חתומה על ידי מנהל לשכתו של הרב היא עבורם תשובתו - פסקו של הרב. לפי מיטב ידיעתי והבנתי אין כל יסוד להניח הנחה אחרת בתחום זה, ולא הייתי מהסס להגדיר כל נוהג שונה מן האמור כאן כהונאה ממש, במיוחד אם אין חפיפה בין תשובתו - פסקו של מנהל הלשכה לבין דעת הרב הראשי.

בכבוד רב,

ראובן בונפיל